

כיף לשחק ביחד

פיתוח תכנית הדרכה מבוססת וידאו לטיפול המותאמות הרגשית והשפתית של אימהות לילדים לקויי שפה

התכנית הבינתחומית ללימודי תואר שני בהתפתחות הילד, אוניברסיטת חיפה.

מגישה: עדי נרוצקי - קלינאית תקשורת

מנחה: ד"ר סמדר דולב.

מבוא

מטרת המחקר

פיתוח תכנית הדרכה לאימהות לילדים לקוי שפה לטיפול המותאמות הרגשית והשפתית של האימהות במהלך משחק ובדיקות יעילותה.

רקע תיאורטי

- במחקרים נמצא שאימהות לילדים לקויי שפה פחות משוחחות עם ילדיהן ופחות תגובתיות אליהם (Wulbert, 2001; Hammer et al., 1975). (Inglis, Kriegsmann, & Mills, 1975).
- במחקרים נמצא קשר חיובי בין תגובתיות אימהית לשיפור שפתי אצל ילדים מאחרים בדיבור.
- מחקרים שבדקו תכניות הדרכה הכוללות הדרכת הורים לילדים לקויי שפה לעומת טיפול שפתי אצל קלינאית תקשורת מצאו שיפור גדול יותר אצל הילדים אשר עברו הדרכת הורים בלבד מאשר אלו אשר קבלו טיפול שפתי אצל קלינאית תקשורת (Van Balkom et al., 2010).
- מעט מחקרים בדקו את יעילותה של תכניות הדרכת הורים הכוללת היבטים שפתיים והיבטים של רגישות הורית, והמחקרים שכן כללו רגישות הורית נעשו אצל ילדים עם פיגור או אוטיזם (Fey et al., 2006). תכנית ההדרכה במחקר הנוכחי הינה ייחודית שכן היא תכנית הדרכה להורים לקויי שפה אשר משלבת היבטים של רגישות אימהית ומותאמות שפתית אימהית.

השערות המחקר

- לאחר תכנית ההדרכה תהיה עלייה במותאמות הרגשית של האם לבנה בעת משחק משותף.
- יחול שיפור במותאמות השפתית של האם לבנה בעקבות תכנית ההדרכה.

שיטה

משתתפים:

- 4 דיאדיות אם-ילד
- גילאים 2.2 - 3.11 שנים (M=2.8)
- הילדים עם תקשורת תקינה, איחור בהבנת השפה ו/או בהבעת השפה

כלים:

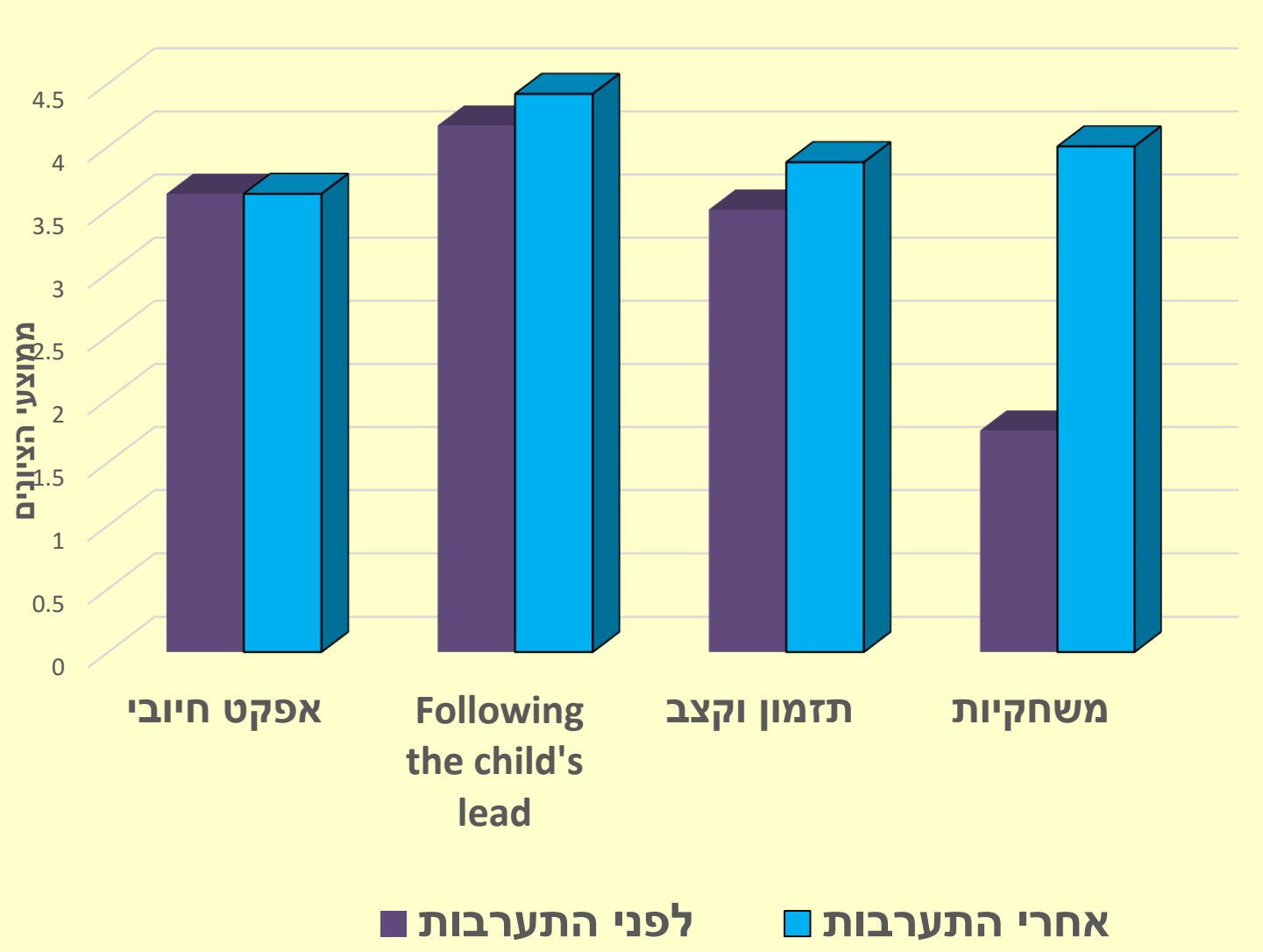
- תכנית ההדרכה

התצפיות של אינטראקציה אם-ילד שמשו הן כבסיס להדרכה והן לשם הערכת התוכנית (השוואת צילום 1 לאחרון).

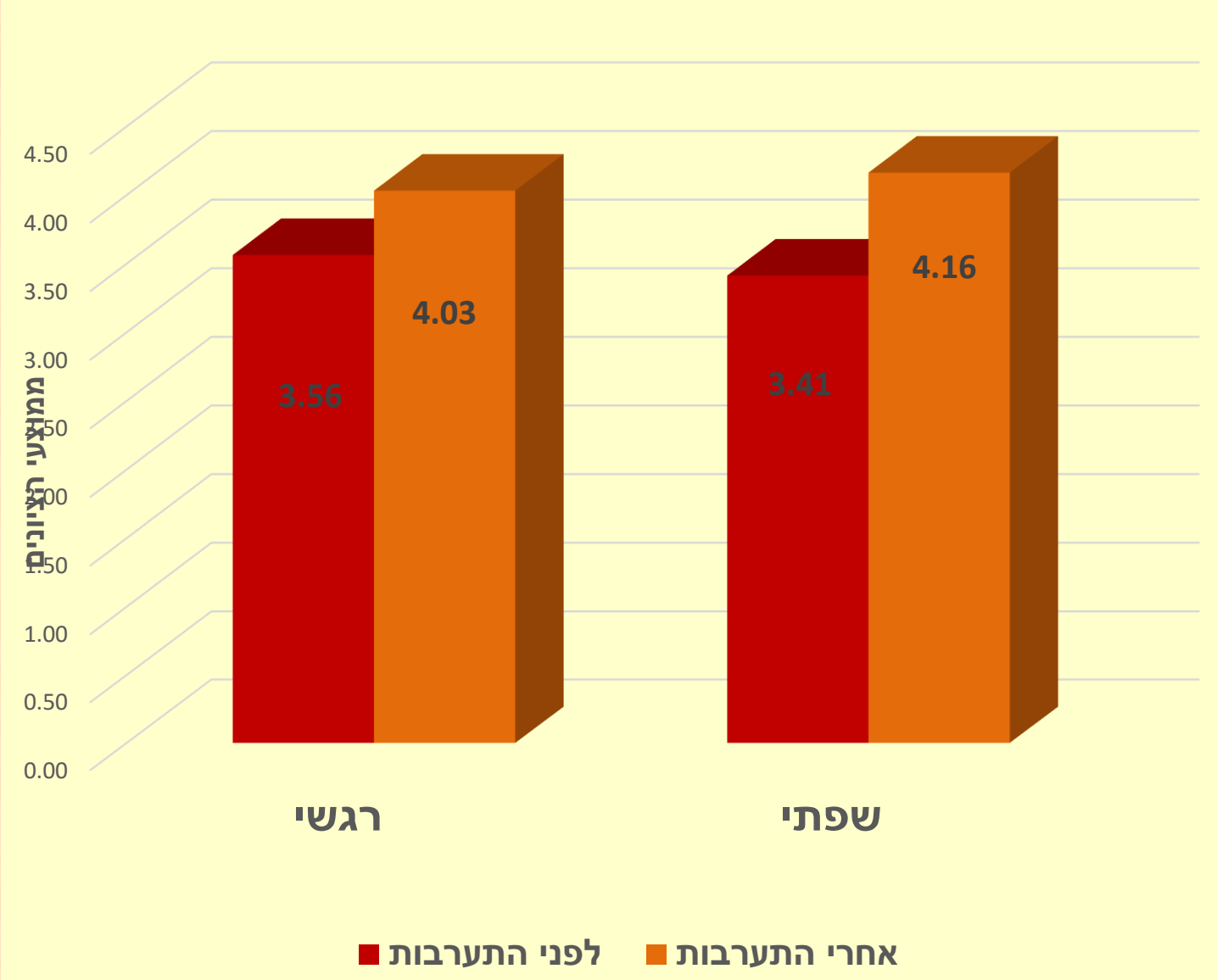
תוצאות

המותאמות הרגשית על פי חלוקה לסקלות השונות.

ניתן לראות שהציונים בכל הסקלות מלבד הסקלה של אפקט חיובי היו גבוהים יותר לאחר תכנית ההדרכה. כמו כן ניתן לראות שהשינוי הגדול ביותר נצפה בסקלה של **משחקיות**.

ציוני המותאמות הרגשית והשפתית של האם לפני ולאחר תכנית ההדרכה

ניתן לראות שהמותאמות הרגשית והשפתית של האם **עלו** לאחר תכנית ההדרכה.

משוב האימהות לגבי תכנית ההדרכה

דיון

• השערות המחקר אוששו, נמצאה עליה במותאמות הרגשית ובמותאמות השפתית של האימהות לבנן בעת משחק משותף לאחר תכנית ההדרכה.

• כל האימהות הביעו שביעות רצון מתכנית ההדרכה. 3 מתוך 4 אימהות דיווחו על שיפור שפתי אצל ילדם לאחר תכנית ההדרכה.

• נראה שהתערבות רגשית ושפתית ע"י הדרכה הורית יכולה לשפר את היכולות השפתיות של הילד וישנה חשיבות של שילוב היבטים רגשיים ולא רק היבטים שפתיים.

• מגבלות המחקר כללו: גודל מדגם קטן, אוכלוסייה לא הטרוגנית וכן העדר בדיקה של יעילות תכנית ההדרכה לטווח הארוך.

השלכות יישומיות

- ישנה חשיבות רבה לשילוב תכנית הדרכה מבוססת וידאו כחלק מהתהליך הטיפולי בילדים מעוכבי שפה, והתייחסות גם למרכיבי מותאמות רגשית ושפתית של ההורה.

ביבליוגרפיה

- Buschmann, A., Jooss, B., Rupp, A., Feldhusen, F., Pietz, J., & Philippi, H. (2009). Parent based language intervention for 2-year-old children with specific expressive language delay: a randomised controlled trial. *Archives of Disease in Childhood*, *94*(2), 110-116.
- Cooper, R. D. (2012). The Impact of Linguistic Skills on the Play of Preschoolers with Developmental Delays (Doctoral dissertation, Case Western Reserve University).
- Rescorla, L., & Goossens, M. (1992). Symbolic play development in toddlers with expressive specific language impairment (SLI-E). *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, *35*(6), 1290-1302.
- Scheffner Hammer, J. Bruce Tomblin, Xuyang Zhang, Amy L. Weiss, C. (2001). Relationship between parenting behaviours and specific language impairment in children. *International Journal of Language & Communication Disorders*, *36*(2), 185-205
- Van Balkom, H., Verhoeven, L., van Weerdenburg, M., & Stoep, J. (2010). Effects of Parent-based Video Home Training in children with developmental language delay. *Child Language Teaching and Therapy*, *26*(3), 221-237.